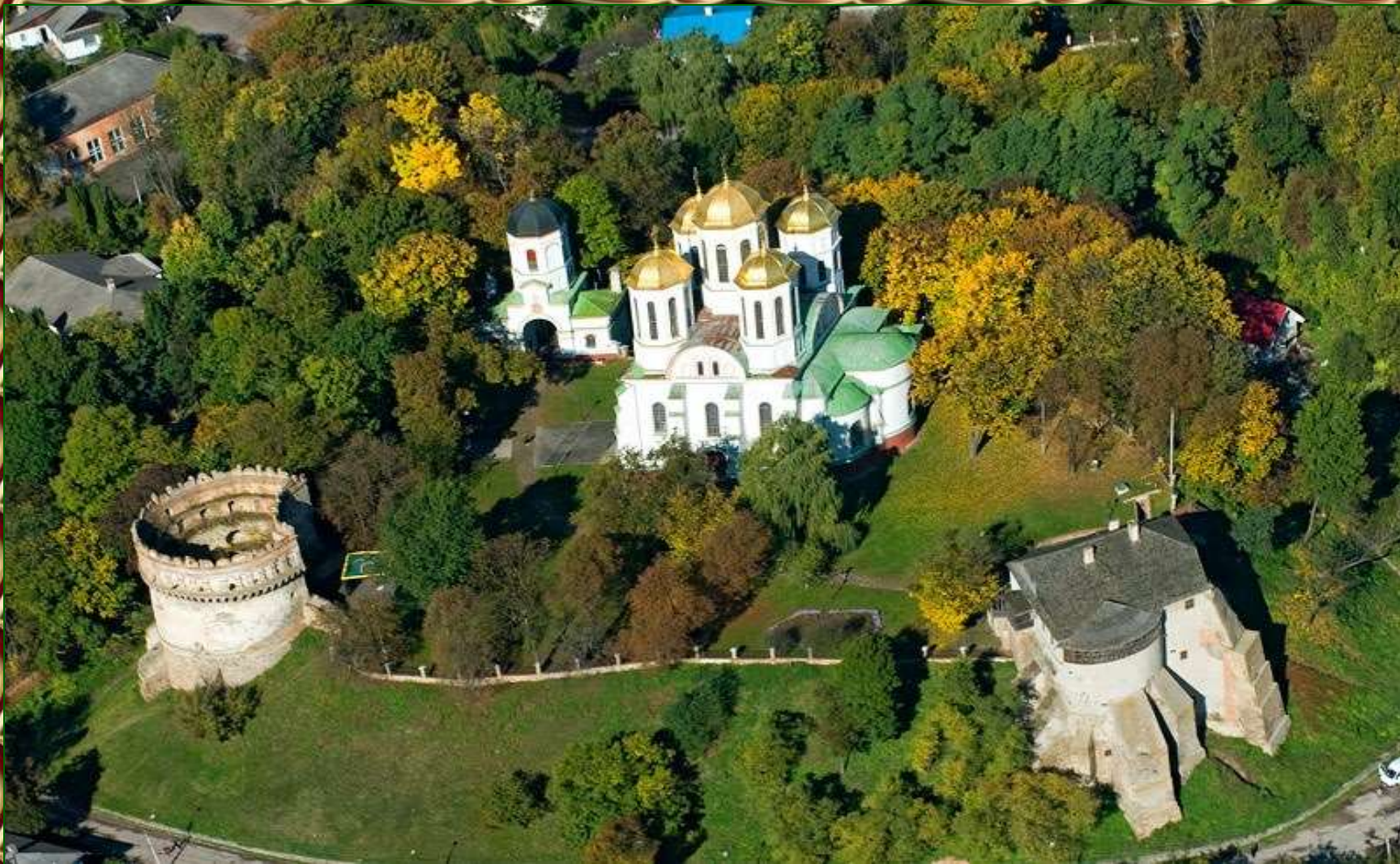

440 РОКІВ ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ
першого вищого навчального закладу України та
Східної Європи

“На скелі, на моноліті стоїть Острог”

Олесь Гончар

У 14 столітті князь Данило Острозький, на крутому пагорбі серед просторих боліт, оточений водами Горині й Вілії, обступлений довкруги великими лісами, заснував замок, який у майбутньому став резиденцією родини Острозьких. Це були одні із найбагатших магнатів на території України. У 17 столітті на землях роду було розташовано 24 міста та понад 400 сіл. До старовинного Острога на Рівненщині, історія була напрочуд прихильною. Упродовж кількох століть місто заслужено вважалося релігійною й інтелектуальною Меккою України.

В XVI столітті це був визначний культурний, економічний і політичний центр. Нині невеличке містечко тоді було четвертим за величиною містом в Україні. Найбільше зусиль до розбудови Острога доклав останній православний представник роду – Василь-Костянтин Острозький (1526-1608). Саме на його кошти було створено греко-слов'янську школу, яку нині називають академією і вважають першим ВУЗом в Україні. З острозькою академією пов'язується ренесанс української культури, а з Острогом - слава "Волинських Афін"

Історико-культурний комплекс в м. Острог.

Стародавнє місто Острог характеризується майже тисячолітньою історією. З XIV по XVII ст. цим містом володів впливовий і багатий рід князів Острозьких, який зробив з Острога потужний освітній, науковий і культурний центр Східної Європи. В комплекс входять замок князів Острозьких з Богоявленської церквою, Музей книги і друкарства, Музей нумізматики, Острозька академія - перший вищий навчальний заклад у Східній Європі, найстаріша українська науково-освітня установа.

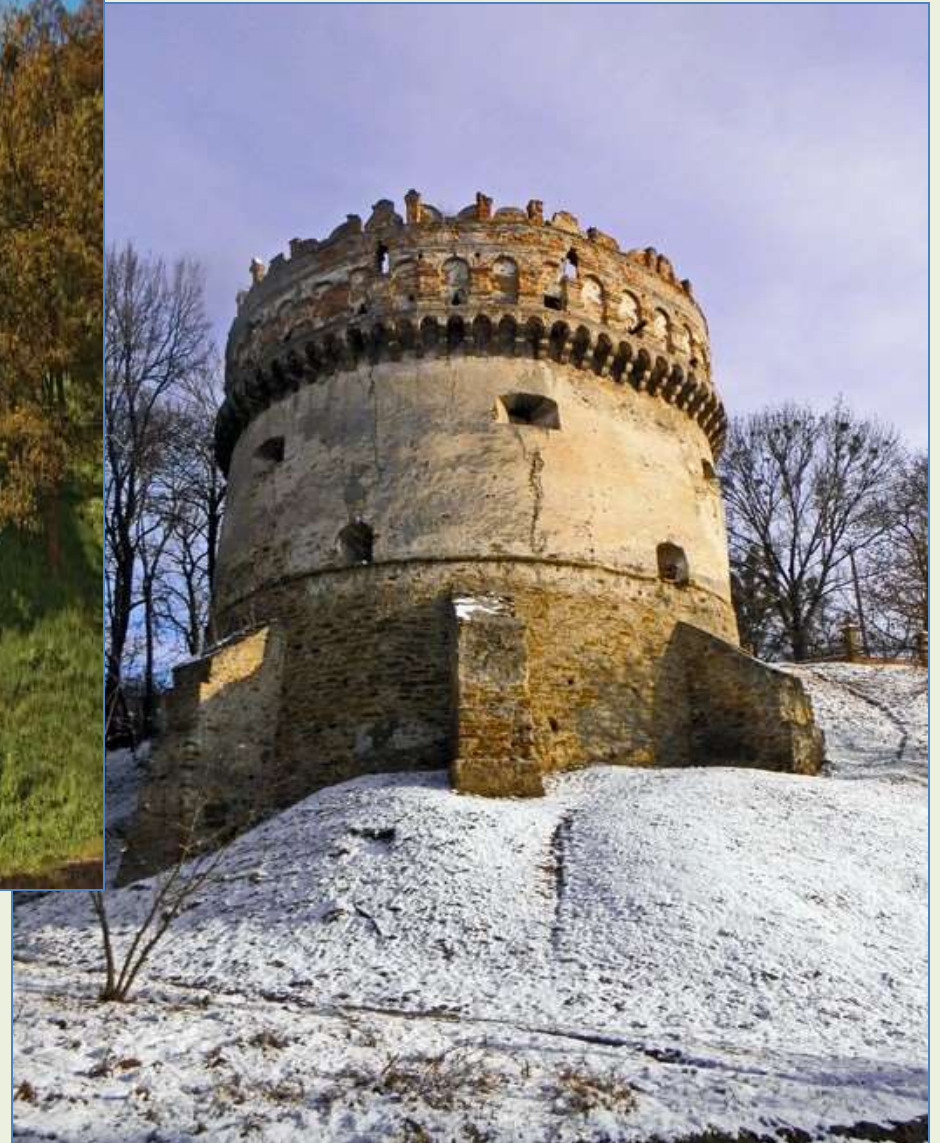

Герб Острозьких

Вежа Мурована

Нова (Кругла) вежа

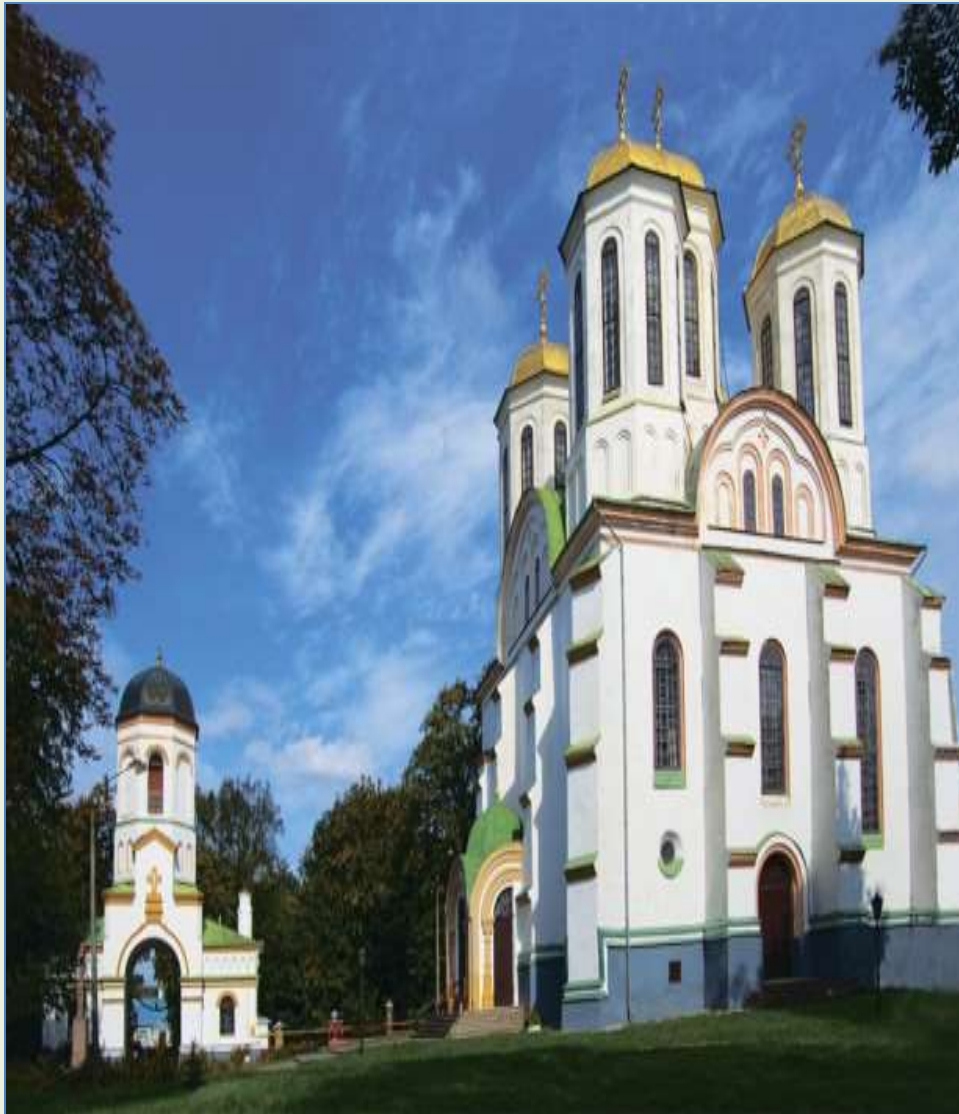

Експозиція музею

*Піомаш Оскар Сосновський,
"Мадонна з немовлям",*

Костел Успіння Діви Марії

Богоявленська церква, 15-20 століття

В острозькому культурному осередку постало найпотужніше тогочасне українське видавництво — кирилична друкарня Івана Федорова (Федоровича). Тут побачили світ греко-слов'янський «Буквар» — перший український підручник (1578); Новий Завіт (1580); «Книжка събраніє вєщєй нужнейших..» П'єтро Моф'їя Михайловича — перший в історії кириличної поліграфії покажчик стародрукованих текстів; "Хронологія"(1581) Андрія Римші — перший в Україні друкований поетичний твір; шедевр давньоукраїнської поліграфії, перша повна слов'яномовна "Острозька Біблія"(1581); визначні полемічні праці «Ключ царства небесного», "Календар римський новий"(1587) Герасима Смотрицького, «Апокрисис» Христового Філарета тощо. Учень Острозької академії Мелетій Смотрицький написав першу фундаментальну слов'янську «Граматику» (1619), яку М. Ломоносов назвав «вратами ученості».

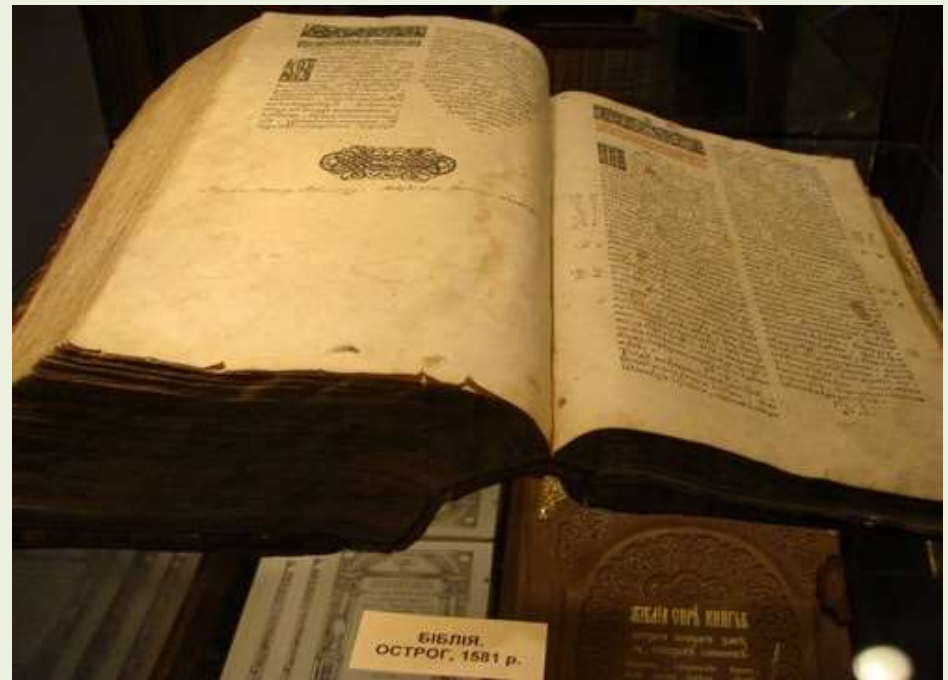

12 липня 1580 року в Острозькій друкарні Іван Федоров надрукував "Острозьку біблію". Це перше повне видання Біблії в перекладі староукраїнською мовою. При її підготовці були зібрані всі церковнослов'янські та грецькі канонізовані тексти Біблії з монастирів усього православного Сходу, зокрема і текст повної Біблії архієпископа Геннадія (Геннадієва Біблія 1488-1489). Всього "Острозька біблія" має 1256 сторінок. Вона є досконалим зразком друкарського мистецтва XVI ст. в Україні. В Острозькій друкарні під керівництвом Івана Федорова також було надруковано грецько-старослов'янський буквар (1578), "Книгу Нового Завіту" і покажчик до неї (1580), "Хронологію А.Римши" (1581). Федоров брав участь у редагуванні та оформленні книг, писав післямови, виявив себе талановитим новатором у галузі поліграфічної техніки.

Один з примірників в НБУВ

Луцька брама (музей книги і друкарства)

Перший вищий навчальний заклад східнослов'янських народів — Острозька слов'яно-греко-латинська академія була заснована у 1576 році князем Василем-Костянтинтином Острозьким. Велику суму коштів на розбудову академії надала його племінниця — княжна Гальшка Острозька. В основу діяльності Острозької академії було покладено традиційне для середньовічної Європи, однак цілком незвичне для українського шкільництва, вивчення семи вільних наук (граматики, риторики, діалектики, арифметики, геометрії, музики, астрономії), а також вищих наук: філософії, богослів'я, медицини. Спудеї Острозької академії опановували п'ять мов: слов'янську, польську, давньоєврейську, грецьку, латинську. Унікальність та оригінальність цього вищого закладу освіти виявилися й у тому, що тут уперше поєдналися два типи культур: візантійська і західноєвропейська. З Острозькою академією пов'язується ренесанс українського народу.

Острозька академія припинила своє існування у 1636 році. Однак результати її діяльності не зникли безслідно. Сформований тут тип вищого навчального закладу був перенесений до Києва, звідки поширився до Молдавії та Москви.

Викладацькою діяльністю в академії займалися: літератор Дем'ян Наливайко (брат Северина, ватажка козацько-селянського повстання 1593-1596 рр.); грецький вчений та релігійний діяч, випускник Падуанської академії Кирило Лукарис (певний час ректор академії, згодом Олександрійський, а пізніше — Константинопольський патріарх); астроном, математик, доктор медицини, випускник Краківського і Падуанського університетів Ян Лятош; грецький вчений і релігійний діяч Емануїл Мосхопуло; випускник Падуанської академії Никифор Парасхос-Кантакузен та інші.

Першим ректором академії був Герасим Смотрицький — видатний освітній та культурний діяч, педагог, письменник-полеміст, поет.

Серед випускників академії — гетьман війська Запорізького Петро Конашевич-Сагайдачний, перший ректор кїївської братської школи Іов Борецький, лаврський архімандрит Єлисей Плетенецький, письменник Мелетій Смотрицький, автор знаменитої «Паліодії» Захарія Копистенський, відомий церковний і культурний діяч Ісакія Борискович та ін.

Указом Президента України від 12 квітня 1994 року розпочалося відродження Острозької академії, а указом від 30 жовтня 2000 року університету "Острозька академія" було надано статус національного.

Університет має взірцеву репутацію як в Україні, так і за її межами. В Національному університеті "Острозька академія" діє п'ять факультетів: гуманітарний факультет, факультет романо-германських мов, економічний факультет, факультет політико-інформаційного менеджменту, міжнародних відносин. Також при академії діють Інститут дослідження української діаспори, Інститут права та правосуддя ім.О. Малиновського, Інститут соціологічних досліджень.

ХРОНІКА

1576 р. – князь Костянтин-Василь Острозький засновує слов'яно-греко-латинську академію. На Пригородку, недалеко від свого замку будує приміщення академії «з великою побожністю та майже з королівським розмахом». Запрошує до Острога вчених книжників.

7 лютого 1577 р. – перша згадка про академію в передмові до книги Петра Скарги «Про єдність костьолу Божего».

18 червня 1578 р. - діячами Острозької академії та Іваном Федоровим видана перша в Україні «Грецько-руська церковнослов'янська читанка» та Буквар, у якому згадується про заснування князем школи в Острозі.

9 березня 1579 р. – племінниця князя К.-В. Острозького – Ельжбета-Гальшка княжна Острозька підтверджує у своєму тестаменті надання на монастир Святого спаса, село Доросиню та Академію Острозьку 6 000 коп грошей лічби литовської. Це була перша фундація на академію.

1580 р. – діячами Острозької академії та Іваном Федоровим видана перша в Україні друкована «Книга Нового Завіту» та «Книжка събраніе вещей нужнеѣйших вкъратцѣ скорого ради обрѣтенія в Книзе Новаго Завѣта» Тимофія Михайловича – перший друкований в Україні алфавітно-предметний покажчик до «Книги Нового Завіту» та перше видання науково-інформаційної літератури.

5 травня 1581 р. – надруковано перший поетичний релігійний календар «Которого ся мѣсяца што за стар ых в ѣ ков д ѣ ело коротко е описаніе», відомий у сучасній науковій літературі під назвою «Хронологія» Андрія Римші.

12 серпня 1581 р. – надруковано Острозьку Біблію, сумісними зусиллями діячів академії та Івана Федорова здійснено перше повне православне видання Святого Письма. Вперше складений православний канон – повний список всіх складових творів Старого та Нового Завіту, який нараховує 76 книг.

1588 р. – один з діячів академії «славний острозький теолог» Василь Суразький (Малюшицький) написав визначний полемічний твір «Книга о единой истинной православной вѣрѣ...», де дав науково обґрунтовані відповіді на всі спірні питання між католиками та православними, відстояв догмати православної віри.

6-9 жовтня 1596 р. – діячі Острозької академії взяли активну участь в антиунійному берестейському синоді, що заперечив унію Київської митрополії з католицькою церквою.

1598-1599 рр. – видано найвизначніші твори полемічної літератури: «Апокрисис албо отповедь на книжки о соборѣ берестейском» Христофора Філалета (Мартина Броневського), «Книжиця в 10 розділах» – збірник послань Олександрійського патріарха Мелетія Пігаса, К.-В.Острозького та І.Вишенського, «Отпись на листь...Ипатія Володимерскаго і Берестейскаго епископа...» (1598) та відповідь «На другий лист Ипат і я епископа до... княжати Константина...» (1599), написані невідомим спудеєм, що назвав себе «Кліриком Острозьким».

1604 р. – здійснено видання першого в Україні друкованого «Октоїха» (Осьмигласника).

29 липня 1607 р. – під редакцією Даміана Наливайка видана збірка релігійних етичних творів «Лїкарство на оспалый оумысл чоловічїй», що мала велике значення в піднятті морального та духовного рівня української спільноти.

23 (13) лютого 1608 р. помер засновник академії князь К.-В.Острозький.

22 січня 1623 р. княгиня Анна-Алоїза Ходкевич в листі до «бакалаврів руських» заборонила викладання в академії латинської та грецької мови, тим самим низводячи академію на рівень початкової школи.

15 жовтня 1625 р. Анна-Алоїза Ходкевич забирає половину фундації, наданої на розвиток Острозької академії князем К.-В.Острозьким у 1585 р. (доходи з 8 сіл Суразької волості – 360 злотих) – 180 золотих на розвиток латинської прикостельної школи.

1636 р. – на другий день Великодня відбулось повстання острозьких міщан проти княгині Анни-Алоїзи Ходкевич. Після повстання княгиня наказала закрити Острозьку академію, а її приміщення розібрати на цеглу, з якої збудували колегіум єзуїтів. Академія припинила своє існування на 360 років.

1989 р. – з метою відродження національної культурної спадщини Острога та Острозької академії створено краєзнавче товариство «Спадщина», яке очолив вчитель історії, великий патріот Острожчини - Петро Зотович Андрухов.

Вересень 1993 р. – з ініціативи голови товариства «Спадщина» - П.З. Андрухова, мера міста М.В.Грищука, та доктора історичних наук – М.П.Ковальського, відбувся I з'їзд острожан, який проголосив необхідність відродження Острозької академії.

13 жовтня 1993 р. – відбулися збори інтелігенції м. Острога, на яких знову розглядалося питання про відродження Острозької академії. Постанова зборів стала основою для звернення до Президента України Л.М.Кравчука.

18 січня 1994 р. Острозька міська рада прийняла рішення подати клопотання до Президента України щодо вирішення питання про відновлення в Острозі державного університету «Острозька академія». Після чого до Л.М.Кравчука був надісланий відповідний лист, у якому детально висвітлювалося значення Острозької слов'яно-греко-латинської академії XVI ст. в духовному розвитку нашої нації та порушувалося питання про її відновлення.

24 березня 1994 р. ректор Києво-Могилянської академії В'ятчеслав Брюховецький надіслав лист до Президента України Л.М.Кравчука, в якому підтримав починання острожан.

12 квітня 1994 р. – Президент України Л.М.Кравчук затвердив указ № 156 / 94 «Про утворення Острозького колегіуму»

7 грудня 1994 р. – в Острозькому вищому колегіумі почали навчання 100 перших студентів.

5 червня 1996 р. – був оприлюднений указ Президента Л.Д.Кучми № 403 /96 «Про перейменування Острозького колегіуму в академію»

22 березня 1999р. – Міжнародним трейд-клубом лідерів торгівлі в Парижі Острозька академія нагороджена 27-м міжнародним призом «За якість».

22 січня 2000 р. – вийшов указ Президента України Л.Д.Кучми «Про перейменування Острозької академії в університет „Острозька академія“»

30 жовтня 2000 р. – вийшов Указ Президента України Л.Д.Кучми № 1170 /2000 «Про надання статусу Національного університету Острозькій Академії».

23 серпня 2003 р. – оприлюднений Указ Президента України, згідно з яким Національний університет «Острозька академія» знаходиться під патронатом Президента України та Кабінету Міністрів України.

2005 рік – Національний університет «Острозька академія» співзасновник Консорціуму українських університетів та Варшавського університету

29 липня 2009 р. – Кабінет Міністрів України ухвалив рішення надати НаУОА статус самоврядного (автономного) дослідницького національного вищого навчального закладу.

21 жовтня 2010 р. - Національний університет прийнято асоційованим членом Європейської асоціації університетів.

2014 рік — Острозька академія співзавновник Східноєвропейської мережі університетів

2014 рік– Національний університет «Острозька академія» в десятку рейтингу прозорості національних університетів (Центр дослідження суспільства).

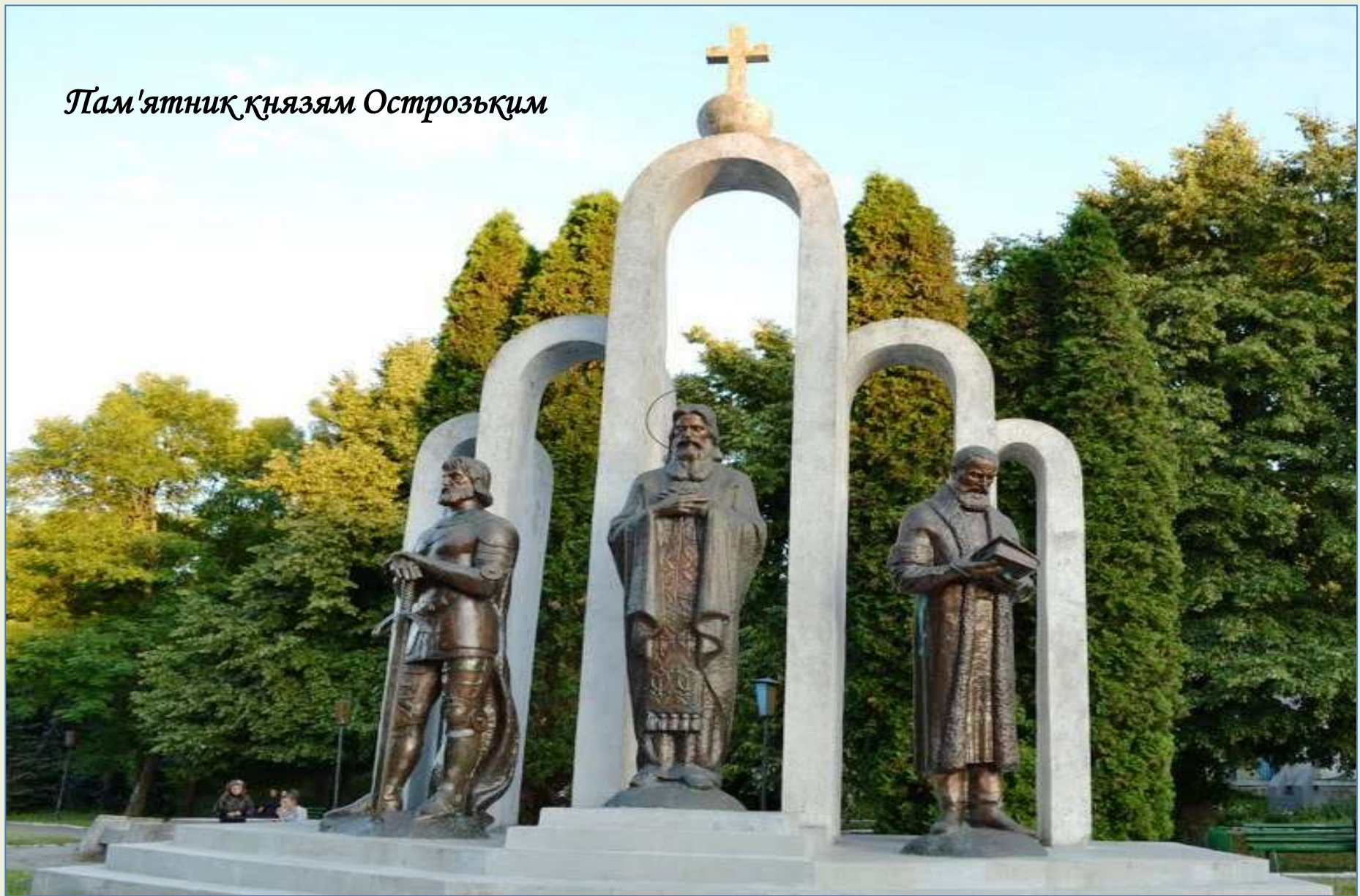
2014 рік — Національний університет «Острозька академія» занесено до Книги рекордів України та Книги рекордів Гіннеса у номінації «Найдовший поетичний марафон» за проведення безперервного 456 годинного марафону читання «Кобзаря» до 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка.

2015 рік — Національний університет «Острозька академія» увійшов в трійку рейтингу класичних університетів за якістю абітурієнтів.

Пам'ятник князям Острозьким

Костянтин Острозький (полководець, переможець в битві під Оршею), Федір Острозький (посередині) - полководець, святий; Василь-Костянтин Острозький - засновник Острозької академії.

An ornate golden border with intricate floral and scrollwork patterns surrounds the text. The border is composed of repeating decorative elements, including stylized leaves, scrolls, and floral motifs, all rendered in a bright gold color.

*... І тут земля моя по імені Волинь,
Все мені у ній казково-таємниче,
І скрізь, куди не глянь, то золотіє синь,
І даленіє даль — в тисячоліття кличе.*

Василь Басараба